

Terénní a projektová výuka

Vladimír Herber

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

řízené učitelem

VYUČOVACÍ METODY

mechanické memorování

přednáška či demonstrace

kladení otázek

praktická cvičení

individuální práce

diskuse

práce ve skupinách

řízené objevování

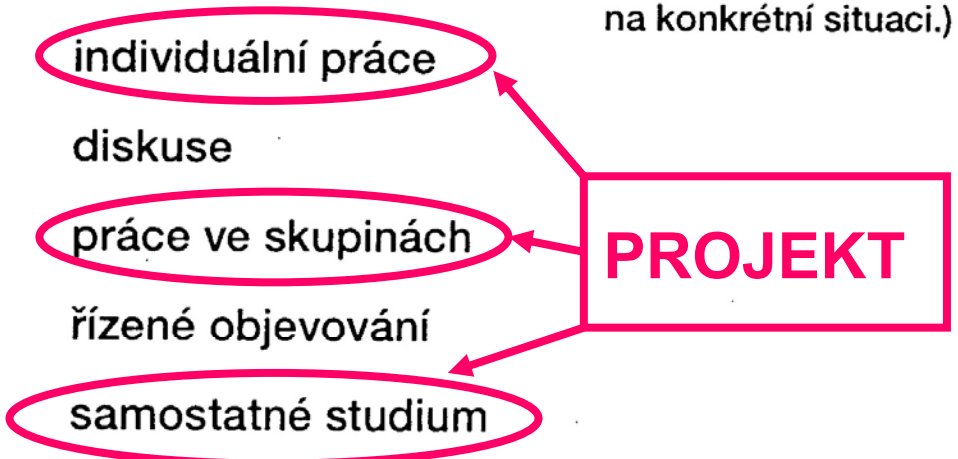
samostatné studium

objevování

(Umístění vyučovacích metod na ose je přibližné, neboť vždy záleží na konkrétní situaci.)

PROJEKT

řízené žáky

Projekt

- věcně a časově ohraničený úsek výuky či určité práce
- jednoznačně stanovený začátek i konec
- jiný styl práce
- jiné hierarchické uspořádání

Argumenty pro a proti

- možnost rozvíjet velmi širokou škálu dovedností
- příležitost promarnit množství času špatně řízenými činnostmi
- vyšší podíl žáků na samostatném rozhodování
 - jak, kde, kdy a v jakém sledu úkoly provádět

PRO a PROTI

- zvýšení motivace žáků
- podněcování fantazie
- řešení problémů
- investigativní učení
- nestandardní postupy
- kooperativní metody práce
- samostatné jednání
- partnerství
- poznávání „reálného světa“

- chybí plynulá prac. doba
- narušení vyučování
- vyšší nároky na přípravu
- nebezpečí nicnedělání
- ztráta nadšení
- zanedbávání jiných předmětů
- izolovanost skupin
- „nestiháme“

Druhy projektů

- **projekty zaměřené na proces/průběh práce**
- **projekty orientované na výsledek**

Projekty zaměřené na proces/průběh práce

- výsledek projektu nelze předem odhadnout
 - v popředí stojí pracovní kroky:
 - hledání tématu
 - plánování
 - realizace myšlenky
 - spolupráce
- důraz je kladen na
 - badání
 - interpretaci
 - řešerši
 - pozorování
 - pokus
- výsledky jsou jakýmsi vedlejším produktem

Projekty orientované na výsledek

- **na začátku je definován cíl, kterého chceme dosáhnout**
- **pracujeme tak, aby cíle bylo dosaženo**
- **usilujeme o poznání a zvládnutí nové metody k dosažení určitého cíle**

Fáze - kroky projektu

Od myšlenky k projektu

- **nalezení tématu**
- **formulace cílů**
- **plánování**
- **realizace**
- **dokumentace**
- **ukončení**

Nalezení tématu

- hledáme téma, které je zajímavé a hodnotné
 - brainstorming
 - brainwritting (metoda 635)
 - technika metaplánu
- výhody a nevýhody metod
- nesmíte zvolit příliš složité téma, které by se nedalo zvládnout
- řešená problematika by měla mít lokální charakter, téma by se mělo žáků týkat

Brainstorming

- učitel zapisuje všechny nápady skupiny na tabuli nebo flipp chart
- Základní pravidlo: Každý smí říci cokoliv, nikdo to nesmí komentovat
- Klady: generování nápadů
- Zápory: většina žáků si nedovolí říci vše. Třídní komici a bláznivé nápady (zábava). Ostýchaví žáci se neúčastní.

Brainwritting (metoda 635)

- 6 osob tvoří skupinu – každý z nich zapíše na papír velikosti A4 své 3 nápady. Má na to 5 min.
- po 5 min. předá svůj papír sousedovi a má opět 5 min.
- inspirace návrhy svého předchůdce
- po 30 min. na papíře 18 nápadů, celkem 108 myšlenek
- během psaní nápadů nemluvit mezi sebou
- všechny nápady přepsat na skupinový plakát
- opakující se myšlenky vyškrtat

Technika metaplánu

- každý účastník zapíše zřetelně jednu svou myšlenku (silný fix, velká písmena) na kartičku (cca 25x15 cm)
- pro 1 účastníka max. 4-5 kartiček
- kartičky se sesbírají, přečteme je a zavěsíme roztríděné podle témat na nástěnku
- podobná témata shrneme do skupin a opatříme je nápisem

Rámcové podmínky

Důležité otázky této fáze:

- Kolik času potřebujeme pro provedení?
- Jak dlouho projekt potrvá?
- Kolik peněz potřebujeme?
- Odkud je získáme?
- kdo se bude na projektu spolupodílet?
- Kdo o tom má vědět?
- kdo nás podpoří?

Formulace cílů

- **identifikace s projektem (o cíl musí usilovat všichni)**
- **jasné definování a v písemné podobě (do 2-3 vět hlavní cíl) – orientace na proces/výsledek**
- **používání klíčových slov**
- **reklamní slogan – prostřednictvím laviny (dvojice – kvarteto – osma)**

Důležité otázky této fáze

- Čeho chceme dosáhnout?
- Co budeme umět/vědět po realizaci projektu lépe?
- Co se má pro realizaci projektu změnit?
- Jak poznáme, že se projekt uskutečnil?
- Při formulaci cíle mohou pomoci také „negativní“ otázky:
Čeho nechceme v žádném případě dosáhnout?

Výběr témat

- ty myšlenky, které jsou realizovatelné
- odpovídají vytýčenému cíli
- účastníci s nimi souhlasí
- utřídění navržených myšlenek:
 - realizovatelnost
 - doba trvání
 - financování
 - soulad s definovanými cíli

Postup při výběru témat

- rozpoznat - všechny myšlenky
- zvažovat - možné splnitelné myšlenky
- vybrat - uskutečnitelné nápady

Možnosti dotazování:

- vícebodové dotazy
- jednobodové dotazy

Na konci první fáze

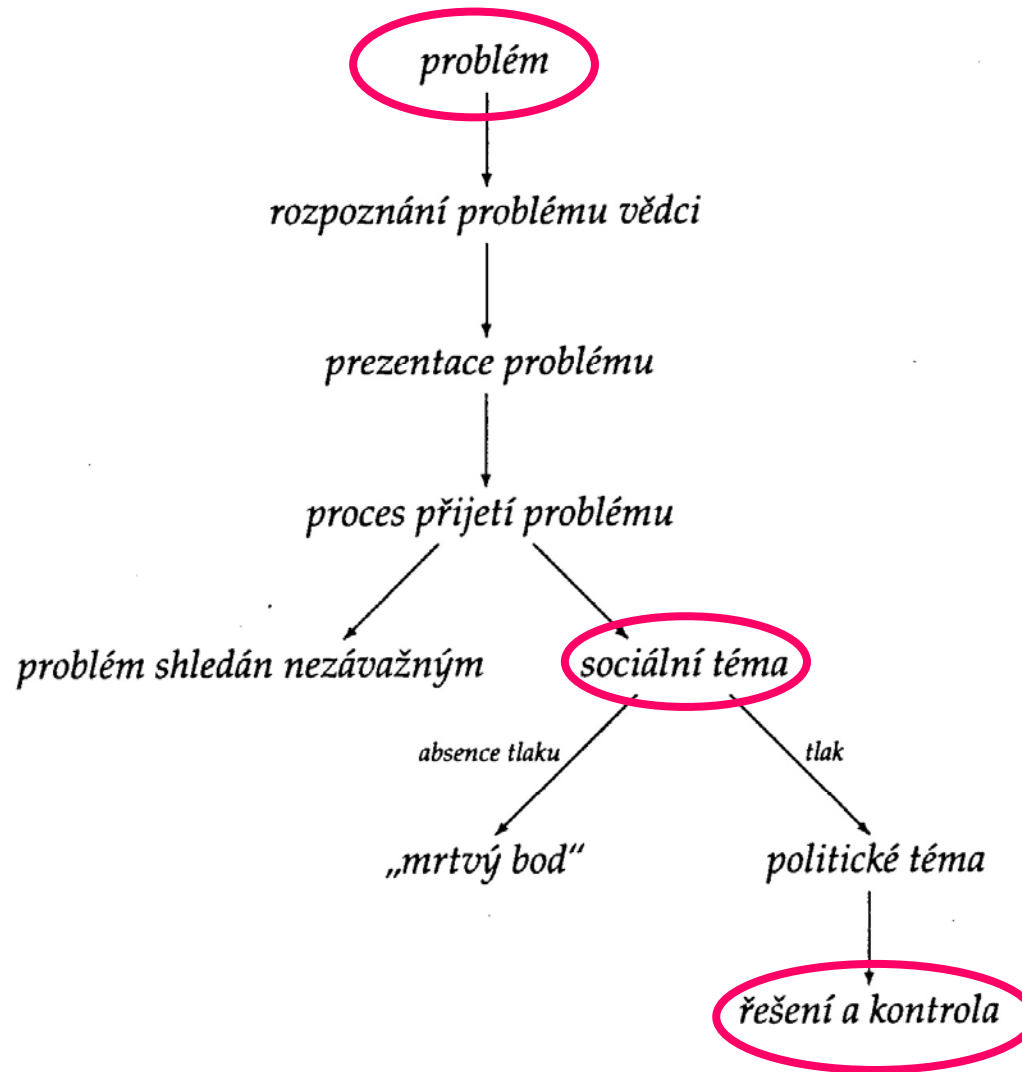
mělo by být jasno v následujících bodech:

- začátek a konec projektu
- jasné, dosažitelné a ověřitelné cíle
- přesné vytýčení témat
- účastníci projektu

Až teprve teď lze začít s konkrétním plánováním projektu!

Aspekty projektu

- **výsledky projektu by se žáků měly bezprostředně dotýkat**
- **v řešení projektu je třeba využít již získaných dovedností a schopností**
- **při řešení vytyčených problémů se musí u žáků rozvíjet schopnost získávání a výběru informací, jejich interpretace a jejich obhajoby**

Obr. 2.2: Stadia řešení problému

Tipy a triky pro terén

Projekt ve městě – město v projektu

Rozcvička – GPS & pracovní listy

- Prostorové vztahy
- Fyzickogeografická charakteristika
- Střety a konflikty v krajině
- Urbanizační fáze a změny počtu obyvatel

Obálková metoda na Klucanině

Vnitřní procesy ve městě

Večerní centrum Tišnova

- Změny zástavby v centru města

Urbanistické a funkční typy v Tišnově